

hvori man kender den nu, har man ikke kendt tidligere. Den er ganske simpelt Frugten af Frikonkurrencen og Privatkapitalismen. Formaalet med al Produktion, al Omsætning i vore Dage, det, der er Drivfjæden for denne, er jo Hensynet til at kunne skaffe sig privat Profit. Det Formaal, man har, er ikke at beskæftige Arbejderne, det er ikke det, der er Drivfjæden, men det at kunne præstere i den kortest mulige Tid det mest mulige Arbejde ved Anvendelsen af alle de Kræfter, som kunne stilles til Raadighed. Er man i Stand til at kunne erstatte en Arbejder med en Maskine eller en mandlig voksen Arbejder med en Kvinde eller et Barn, gør man det. Man har i Konkurrencekampen kun Øje for, paa hvilken Maade man kan producere billigst og lettest, og paa hvilken Maade man er i Stand til at faa sine Varer hurtigst ind paa Markedet uden Hensyn til, hvorledes det kommer til at gaa dem, der beskæftiges som Arbejdere. Arbejderne blive paa denne Maade desværre ikke andet end et Værktøj, der har den store Fordel for dem, der bruge dette Værktøj, at medens denne, naar han skal anskaffe sig en Maskine eller et Værktøj, maa anvende en Kapital dertil, som vedblivende maa forrentes uden Hensyn til, om han er i Stand til at anvende Værktøjet eller Maskinen, er Arbejderen et meget bekvemt Værktøj, idet man simpelthen siger til ham, at man ikke længer har Brug for ham; nu maa han gaa. At dette ofte rent menneskeligt set kan gøre de paagældende Arbejdsgivere ondt, er et andet Spørgsmaal. Ikke desto mindre er det faktiske og nøgne Forhold virkelig dette, at man lukker sine Værksteder helt eller delvis, naar man ikke med Fordel er i Stand til at producere. At der under saadanne Kriser fremkommer Tilfælde, mange Tilfælde, hvor selve Producenterne, Arbejdsherrerne, heller ikke kunne klare sig, at de have overspekuleret sig og ere ude af Stand til at svare til deres Forpligtelser, saaledes at de selv komme til at lide betydelige Tab, er utvivlsomt og erkendt af alle, men for Arbejdsgiverne staa dog kun i meget sjældne Tilfælde den samme Skæbne aaben som for de Tusinder af Arbejdere, der ved denne Produktionsmaade, man kan vel sige ved en Slags industriel Naturkraft, ligefrem blive skudt ud af Virksomhed. Alle disse Tusinder staa over for Nød, ikke blot for deres eget Vedkommende, men ogsaa for deres Familier og Børn, og det drejer sig her ofte

om Tusinder og atter Tusinder af Mennesker.

Man kan maaske være tilbøjelig til at sige: Ja, men Arbejderne kunne jo spare i den Tid, de have Arbejde, saa have de noget at staa imod med, naar den daarligere Tid kommer. Dertil vil jeg først i Almindelighed sige, at det er jo let nok at sige, man skal spare, naar man har noget at spare af. Men det er egentlig en temmelig billig Trøst at sige om Folk, at de kunne jo spare, naar man ikke ved, hvorvidt de ere i Stand til at kunne spare noget sammen eller ej. I det store og hele er det sikkert nok, at der bliver ikke Adgang for Arbejderne til at spare sammen saaledes, at der kan blive noget til at staa imod med i ekstraordinære Tilfælde. Men naar man vil undersøge den Maade, hvorpaa den erhvervede Fortjeneste, de Midler, Arbejderne have at raade over, anvendes, og gennemgaar deres Indtægter og Udgifter, saa føler jeg mig ganske overbevist om, at hvis man sammenlignede Regnskaberne for velhavende Folk, Folk af Middelstanden og for Arbejdere, og sammenlignede, hvilke Indtægter de have, og hvilke Udgifter de tillade sig, saa vilde man i det hele taget komme til det Resultat, at Arbejderne anvende deres Penge paa den mest økonomiske Maade, naar man tager det i sin store Almindelighed. Det forhindrer jo ikke, at der kan være Arbejdere, ligesom der kan være andre Mennesker, der anvende deres Indtægt paa en uøkonomisk Maade, men der bliver ikke let Anledning til at spare, fordi det er ugørligt for Arbejderne at faa deres Arbejdsløn gennemsnitlig hævet over, hvad der er nødvendigt for at leve, saa at sige, fra Dag til Dag under almindelige normale Forhold.

Nu vil man vel dertil sige, at der i de sidste Aar er sket det, at Arbejdslønnen er gaaet noget op. Det er rigtigt, det er den ogsaa, i de sidste 10 Aar er Arbejdslønnen virkelig stegen noget, takket være Arbejdernes organisatoriske Bestræbelser. Men det er paa den anden Side lige saa sikkert, at Varerne paa samme Tid ere stegne i Pris, ganske betydeligt, navnlig ere de almindelige Livsfornödenheder stegne, og det er det ejendommelige, at ogsaa efter den Krise eller økonomiske Nedgangsperiode, i hvilken vi for Øjeblikket befinde os, ere Varernes Priser blevne holdte paa det samme høje Niveau som tidligere. Naar man kommer ind i en saadan Periode, er det gerne blevet kendetegnet ved,